

The Orthodox Union and the Vaad Harabanim of Queens Present:
A Communal Tefillah Symposium:
Making Our Tefillot More Meaningful and Personal

משה שווערד

1. ספר בראשית פרק ב
(ז) וייצר ייוד אלקים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה:
2. תרגום אונקלוס על בראשית פרק ב פסוק ז
וברא ה' אלקים ית אדם עפרא מן אדמתא ונפח באנפיהי נשמתא דחיי והות באדם לרוח ממללא:
3. ספר גבורת השם פרק כ"ח
וכן תרגם אונקלוס (בראשית ב') ויהי האדם לנפש חיה והוא לרוח חיה ממללא. כי האדם צורתו חבור הנשמה השכלית והגוף ביחד, דבר זה הוא עצמו כח המדבר שהוא נשמה עם הגוף כמו שיתבאר, וכח המדבר הוא גמר צורתו, וכל זמן שהוא בבטן אמו אין לו רוח ממללא עד שהוא יוצא לאויר העולם, והכאה הזאת שהוא מכה על פיו, רצה לומר גמר צורתו, ונקרא זה הכאה על פיו, כי כן גמר צורה של כלי נקרא מכה בפטיש המכה על הכלי בגמר מעשה זהו גמר מלאכתו, כן גמר צורתו שהוא חי מדבר הוא נעשה על ידי גמר פיו ששם כח הדברי, והגמר היא הכאה ושם נגמר ונעשה האדם מורכב מן הנשמה השכלית וגוף.
4. מעין בית השואבה (בראשית ב', ז')
ויש להבין הרי עוד לא נברא בעולם שום מדבר ולמה נברא עם כח הדיבור, עם מי ידבר? ומוכח מזה שעיקר נתינת כח הדיבור בהאדם היתה לצורך שידבר עם בוראו בתפלה.
5. ספר בניהו בן יהוידע על סנהדרין דף ק"א
והנה אם תמלא אותיות אדם כזה אל"ף דל"ת מ"ם [א-לפ] [ב-לת] [ג-מ], תמצא אותיות המלוי הם אותיות מתפלל... דמלוי אדם הוא אותיות מתפלל, דהאדם צריך להיות מתפלל תמיד ואינו יכול לפטור עצמו מדין תפלה:
6. ספר בראשית פרק ב
(ה) וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם יצמח כי לא המטיר ה' אלקים על הארץ ואדם אין לעבד את האדמה:
7. רש"י על בראשית פרק ב פסוק ה
... על פתח הקרקע עמדו עד יום ו' ולמה כי לא המטיר ומה טעם לא המטיר לפי שאדם אין לעבוד את האדמה ואין מכיר בטובתו של גשמים וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם התפלל עליהם וירדו וצמחו האילנות והדשאים:
8. ספר דעת תורה- ר' ירוחם הלוי ליוואויין (בראשית ב', ה')
... הנה זה יסוד כבדיהא כולה שאין נותנים שום דבר בלא תפלה, והוא אמנם חידוש וגילוי גדול בענין התפלה, וכשנעייין בשטחיות הספורים בתורה נראה ברור זה הסוד... להשתומם נורא, איך שכן הוחקקה כל הבראיה מעיקר יצירתה, שהכל על פתח הקרקע יעמוד, ולא יצמח ולא יינתן כלום. לא הישג של גשמיים, ולא הישג של רוחניות עד יבא האדם והוא מפתח הקרקע יקחם, ובמה הוא לוקחם?- הלא הוא בתפלה. ... שאין נותנים שום דבר, אלא על האדם בעמצו ליקח אותם, ובמה?- בתפלה...
9. תלמוד בבלי מסכת מכות דף י"א
לפיכך אימותיהן של כהנים מספקות להן מחיה וכסות כדי שלא יתפללו על בניהם שימות
10. ספר בניהו בן יהוידע על מכות דף י"א
ואם תאמר תפלה זו של רוצח מה עושה ובמה בחשבת שתהיה רצויה ועולה לפני הקב"ה. והלא על כל פנים זה המתפלל רוצח הוא ומאוס לפני הקב"ה...
11. תלמוד בבלי מסכת יומא דף נ"ב
מתפלל תפלה קצרה בבית החיצון... ולא תכנס לפניך תפלת עוברי דרכים
12. ספר במדבר פרק ט"ז
(טו) ויחר למשה מאד ויאמר אל ייוד אל תפן אל מנחתם לא חמור אחד מהם נשאתי ולא הרעתי את אחד מהם:
13. שו"ע אורח חיים - סימן ק"ד
(ד) אם אמר מוריד הגשם בימות החמה, מחזירין אותו וחוזר לראש הברכה...
14. ספר טורי זהב על או"ת - סימן ק"ד (י)
דכיון שיש בימות החמה זמן שהגשמים קשים לעולם... וזה יתפלל על גשם ויביאם והם אינם נוהים לעולם ע"כ מחזירין אותו ...

15. תורה תמימה בראשית פרק כה:כא

ויעתר לו - להם מבעי לי, אלא לפי שאינה דומה תפלת צדיק בן צדיק לתפלת צדיק בן רשע (יד) [יבמות ס"ד א']:
(יד)...והנה ידוע הוא דר"ע הי' בן גרים, וא"כ הי' ר"א לגבי' בערך צדיק בן צדיק ובכ"ז נענה ר"ע מפני המדה טובה שהיתה בו יתרה על ר"א:

16. ספר מעין בית השואבה (בראשית כה, כא)

...ולאור זה אולי י"ל שמה שאמרו חז"ל שתפילת צדיק בן צדיק גענית קודם אין זה כלל בכל התפילות, אלא רק כשתפילים על הבנים שאז גענית תפילת הצדיק בן צדיק מפאת שאינו מבקש דבר שהוא נגד הטבע.

17. ספר רסיסי לילה - את ד

וכן עבודה שבלב זו תפילה כמו שאמרו ביבמות (סד) אין דומה תפילת צדיק בן צדיק לתפילת צדיק בן רשע ואין רצונם לומר מצד קיבול התפילה בזכות אבותיו, כי השם יתברך שומע תפילת כל פה וקרוב לכל קוראין רק אתפילה עצמה שאין דומה תפילת זה לשל זה.

18. ח"י מהר"ץ חיות (מס' עירובין דף נד. ד"ה זכה)

"זכה תאות לבו נתתה לו לא זכה וארשת שפתיו בל מנעת" ... ובכנסי כתיב ונתת ככל אשר יקרא אליך מה שמבקש ממך חן לו אף אם יגרום לו רעה לבסוף. וגם כאן אם זכה נותנין לו תאות לבו היינו רק כפי מחשבתו לטובה. ואם בוטה בשפתים כמה שיעלה לרע בסופו אל תתן לו רק טוב כפי אשר מחשבתו רצויה. אבל אם לא זכה דינו כנכרי ואין נותנין לו רק ארשת שפתיו לבד. ואין הקב"ה משגיח מה שיוכל להגיע לו רעה לבסוף.

19. קונטרס ספר הזכרונות - מצוה א

ודבר זה צריך אמונה גדולה, שאף על פי שאינו רואה קבלת תפילתו ועשיית רצונו, עם כל זה יאמין שהשם יתברך שומע תפילת כל פה, ולא שיקץ ענות עני במעשים ובעדות גם כן, ואף על פי שלא נגלה זה. ועל דרך שאמרנו להאמין גם עכשיו השגחתו יתברך על כל אחד מישראל רק לטוב אף על פי שהנראה היא להפוך חס ושלום, והשמעת הקול בתפילה היא בא מצד התעוררות הלב מצד העדר האמונה בתפילתו שפועלת, ורגשות זה גורם פעולת השפתים בהשמעת הקול שיהי' אולי זה יעורר רחמים יותר כידוע. אבל באמת צריך להאמין שהשם יתברך שומע תפילת כל פה ועונה לחש כל אחד כפי מה שהוא, כי לא בזה גוי' ודברים אלו עיקר גדול בהתחזקות האמונה. להאמין שהשם יתברך משגיח עליו עם קטנות מדרגתו כמו שהוא משגיח על הגדול שבגדולים, כי לפניו הכל שוים, וכל קטנות האמונה בא על ידי הייאוש בעצמו:

20. Rav Schwab on Prayer (pg. 447) "וקרבנו מלכנו לעבודתך"

While we are mispallel, we are not usually aware that we are talking directly to Hashem Yisbarach. So here we ask HaKadosh Baruch Hu for help in elevating our tefillah to the level of 'avodasecha', Your service, in which we are clearly aware that we are communicating directly with HaKadosh Baruch Hu.

21. ספר שפתי חיים- מידות ועבודת ה' א'- עמ' תכד

אכן התפילות שתיקנו לנו חז"ל על פעולות ומעשים שונים במשך כל שעות היום- שמשום מה בזמנינו אין רגילים להתפלל אותו- מדברים אותו אל השי"ת, ונוטעים בלבנו את ההרגשה שהשי"ת נמצא אתנו ואנו מדברים אליו. נביא מספר דוגמאות מהז"ל: ... בכל התפלות הנזכרות עניינן להחדיר בלב האדם את ההכרה שהוא זקוק לסייעתא דשמיא ובלעדיה אינו יכול להצליח כלל, ועל כן פרט צריך לבקש עזר מהשי"ת, אך מלבד זאת קיימת להן מטרה נוספת- שעי"י הדיבור אל השי"ת גם על דברים הקטנים בכל שעות היום, נרגיש בנוכחות ה' בכל עת- בין בשעת התפילה ובין שלא בשעת התפילה- ונרגיש שכל תנועה שאנו עושים היא מול פני ה' ויחד אתו, אליו אנו פונים ואתו אנו מדברים.

22. ספר שפתי חיים- מידות ועבודת ה' א'- עמ' תקטז

העצה להגיע למדרגה גם בפעולות יומיומיות פשוטות היא, שלפני כל עצד שהולך לעשות, יתשוב ואפילו ידבר אל הקב"ה- עזור לי שאצליח, כגון: לפני שהולך ללמוד בכלל יאמר אל השי"ת- עזור לי שאצליח ללמוד טוב בלי מפריעים כלשהם, או כלכחו לקנות אפילו דבר פשוט יאמר: השי"ת היה נא מצליח דרכי שאקנה את מבוקשי מהר ובזול, ושהחפץ הקנה יהיה מעולה ומשובח, וכך בכל תנועה שעושה יפנה בבקשה אל השי"ת שיסייע בידו. וכמו שכתב רמח"ל (מסילת ישרים פ"ו) שתנועת האיברים החיצוניים מעוררת את הפנימיים, כך גם בקניית מעלת הבטחון, אל ימען האדם מלפנות אל ה' מתוך מחשבה שיש בזה נאווה שמחשיב עצמו לצדיק שפונה אל השי"ת, אלא אדרבא הפעולה החיצונית הוא גם נעשית בתמידות מכי' את האדם להכרה פנימית.

23. ספר שפתי חיים- מידות ועבודת ה' א'- עמ' תקכב-תקכג

יתירה מזאת, התפילה התמידית מרגילה את האדם לפנות אל השי"ת בכל בקשה קטנה כגדולה, ולא להתבייש בכך כאשר זה רצונו ית' מאתנו שכל בקשותנו נשאל רק ממנו ית', כמו שתקנו לנו חז"ל תפילות מיוחדות לכניסה לעיר ולציאה ממנה, לנטילת רפואה, לכניסה למרחץ וכו', ואע"פ שהפרטים מובאים בשו"ע להלכה ולמעשה, יש רפיון בתפילות אלו וצריך להתחזק בהן.

קבלה למעשה: שלש פעמים ביום בל"ג לפנות אל הקב"ה בתפילה פרטית, הן שיצליח דרכי בלכתי ללמוד, והן שימלא משאולתיי בעסקי ובצרכי, ולא די באמירה גרידא, אלא מתוך מחשבה והכרה שהקב"ה הוא המכין מצעדי גבר והכל ממנו ית'. התפילה אל השי"ת מלבד חשיבותה ובחיצותה להשגת המבוקש, מזכירה ומחזירה בלב המתפלל את ההרגשה שהכל מהשי"ת, בודאי מי שירבה לפנות אל ה' יותר פעמים מהקבלה שקיבלנו תבוא עליו ברכה.

24. ספר שפתי חיים- מידות ועבודת ה' א'- עמ' תקצ

"והנה בכל יום יתפלל בסדר אחר", התפילה הפרטית המחודשת תהיה בכל יום בסגנון אחר, וזאת "כדי שלא יהיה מורגל בסדר אחד למען תבוא מעומק הלב", בודאי התפילות שתקנו אנשי כנסת הגדולה בלשונם הקדוש הן סולת נקיה, והמילים שבחרו כוללות בקרבן את כל הבקשות והצרכים בצורה הברורה ביותר [ואפשר שדי בתפילה שכוו שהקב"ה יענה לכל הבקשות], אבל מכיון שאנו מורגלים בנוסח הזה תמיד, יתכן להתפלל בפה ולא להרגיש בלב התחדשות באמונה והתחזקות בבטחון שהכל רק מהשי"ת. רק כאשר פונים אל השי"ת ומבקשים ממנו בשפת הדיבור הפשוטה שלנו, וגם משתמשים בה מדי פעם במילות שונות, עי"כ מרגישים בה תמיד התחדשות, ואין באמירתה סכנה של הרגל, והבקשות נובעות מעומק הלב.